

წილიწალი მ.ს.

№ 18

საქმავწილი 1907 წ.

ბუჩინი

ელექტრონის სტამბა წიგნების გამომცემელ ქართველთა ამხანაგობისა.

1907

შინაარსი

I—პაწია ზარაჰს.—ღექსი შიო მღვამედისა 3

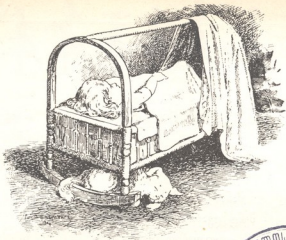
II—ამაღლების არიუანა.—მოთხრობა ტქვიტისა 5

III—ტრუ შკითხავი.—თარგმანი ს. გოგლაიძისა 13

IV—სიმ-ჩენი.—ეორეული ზღაპარი, თარგმანი ნ. წინამძღვრ-
ამიშვილისა 17

V—ვისთვის მწიფდება ხილი.—ვაკნერისა თარგმანი ანასტა-
სია ამილახვარისა 21

VI—ნარევი.—ა) სახუმარო გამოცანები. დიმ. დეკანოზი-
შვილისა.—ბ) გასართობი.—გ) ამოცანა.—დ) გამო-
ცანა.—ე) რებუსი.—ვ) ახსნა. 24

ჰაწია მარიაშ

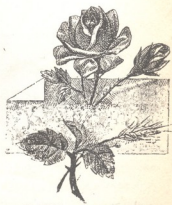
(აგლაძეს)

ეკათავე არის. მინდორში
დავუკებ ვარდს და იასა,
მაგრამ ვერ ვპოვებ, მარიაშ,
არ დაენდურო მიასა.

სსვა ვუბვილები მოგართვი,
სოგი შის, სოგი მთვარისა,
ზედ ცის ცრემლები ღურიათ,
მარკალიტები ცვარისა.

ესენიც შენებრ, ჰაწიავ,
უმახკოები არიან,
მინდორ-ვეელს მოშორებულნი
დასავით შემოვხარინ...

ჯერ შენ ქორუა ხარ, ვერ შესძლებ
ამათ აღერსს და კოცნასა,

მხოლოდ დაუწეებ შორიდან
 ქულა ფაცვებით ტოტნასა.

და როცა წამოიზრდები,
 ცოტათი დაგვიქალდები,
 მისვდები, რა დღეს იცდიან
 ევაზილები და ვარდები.

მანამ-კი, ჩემო უძანკოვ,
 შენც ცვარო სისარულისა,
 ამ ევაზილებით ისარე,
 ჰაწიაჲ, შენი გულისა.

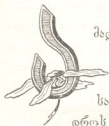
როცა მშობელი მოგაწვდის
 მუძუს, თუნდ ერთი წამითა,
 ინსტიქტით უთხარ, — ევაზილნიც
 აჩკუროს სოღმე ნამითა.

ზ. მღვიმელი

აგაღუგის არიფანა

მაღლების დილას, სანამ წირვას დარეკავდნენ, ევე-
ლა დაზატეებული გოგოები თავის ფსონით
მათიკოანთ დიდ საბძელთან ეშურებოდნენ,
სადაც მთელი დღით აზირებდნენ ქეიფსა და
დროს გატარებას. ზოგს რძე და მწონი მოჭქონდა,
ზოგს ბრინჯი და ჰურები, ზოგს ზატარა ვარია. გოგოებს მეტად
უსაროდათ ეს ამბავი და გაჭქონდათ ერთი კეინა და სარსარი.

— ახლა დროა, ქალებო, მინდორში წავიდეთ გვირგვი-
ნების დასაკეთებლად. აგერ მათიკო და ნუცა რა სიცილით მორ-
ბიან და ტანისამოსსაც მოარბენინებენ. ერთი შეჭხედეთ, ჩისტი
იქვე არ დაუდგია „ი“ თავზე. რასა ჰგავს, უეურეთ ხა, ხა, ხა!
სარსარებდა ლისა და თან სიცილით გოგოებს აწუღებოდა.

მართლა გიყვებივით შემოცვივდნენ მათიკო და ნუცა და
გაფარფარებული ძველი ტანისამოსი შემოიტანეს.

— აი, მაღუამ ჩისტი და კოპი გვათხოვა, ლენაქი-კი გუ-
დაანთ მაგდანამ გვიფეშქაშა. აი, ესეც მეფისათვის ჩვენი ვა-
ნოს შარვალი და ქუდი. შარვალი უკან კანჭებთან ცოტა გა-
მოგლეჯილია, მაგრამ რა უშავს, ქალო, უფრო მასხარა მეფე
გვეყოლება და ბევრსაც გვაცინებს. ეს ხომ ესეა, მაგრამ მე-
ფედ ვინ დავსვით, ჰა ჰა?

— მე, მე ვიქნები, თქვენი ჭირიმეთ! ოღონდ მე დაძვით
მეფედ და ღმერთი გაძიწერეს, თუ იმ დღევანდელ მკალავიანთ
ლამაზ მეფესედ უფრო კარგად არ მოვიქცე, — ეხვეწებოდა შვი-
დი წლის ძაძო მათიკოს და თან სისარულინგან აწითლებუ-
ლი შარვალს იტოლებდა.

— უი, დიღია, მაშო, შენზედ; გაიხადე, თორემ ძალიან
 წლარტანსი მეფე იქნები. არა, გაიხადე, განაცვა, თორემ აბა
 რას ეგვანები — ურჩევდნენ მაშოს ამხანაგები და ახლა უფრო
 მოზრდილ და უჩაღ მაროს აცმევდნენ.

ძალე ჰატარძლად კოპწია თიკო ამოირჩიეს და ხელად და-
 ფსრეწილ, ჭუჭუიან და უარშიო ლესაქ-ჩისტით მორთეს. ჩა-
 ცვეს აგრედვე ვიღასიც ნათხოვარი გრძელი კაბა და ზევიდ-
 კან წამოსასხამის მაგივრად თეთრი მოქსოვილი შალი წამო-
 ასხეს. როდესაც მეფე-ჰატარძალი გამხადეს, ეველამ ერთ-სმად
 დაივეირა, — გაუმარჯოს მეფე-ჰატარძალსაო! და სიცილ-ხარ-
 ხარით ხელ ჩაჭიდულ მეფე-ჰატარძლის წინ გაძლოლით იქვე
 მდებარე მინდვრისაკენ გვირილის მოსაკრებად გაემკზავრნენ.
 გზა და გზა სულ მასხარობდნენ და საწუალ მეფე-ჰატარძალს
 მოსვენებას არ აძლევდნენ. ერთი კაბის ბოლოს აუწევდა, მე-
 ორე ლესაქს უსწორებდა, საბრალო მეფეს-კი გამოხეულ ტი-
 ტველა ბარძაქებში ჯოხებით უჩინხვირებდნენ. უნდა გენახთ
 მათი მასხარად აკდება და გულიანი კუჭკუჭი.

— უი ქა, რას იღრიჭები, ქალო, განა ჰატარძლების ვე-
 რე უთაბობლოდ ღრეჭა კავიგონია? ისე უნდა იყო კატ-
 ვრენილი, რომ ერთი სორბადაც რომ გითავაზონ მაკ კისერ-
 ში, მაინც სმა არ ამოიღო — ეს უძრებოდა სიცილით სონა და თან
 კვერდზედ მოქცეულ ჩამორღვეულ ნაოჭს უსწორებდა.

მინდორში მშვენიერი გვირგვინები დააკეთეს და ახლად და-
 გვირგვინებული მეფე-ჰატარძლით სვირნობის შემდეგ სიმღე-
 რით და ჰარბილალთით შინ დაბრუნდნენ, მაგრამ როდესაც
 ხვენი ნინიკას სახლს დაუახლოვდნენ, ჯინ ქვეშ ჩრდილოში
 მწოლიარე ქოფაკ-კუდას მათი კაჟინა ისე ეუცსოვა, რომ ფი-
 ცხლავ წამოვარდა და ეფუით გზასეუდ გადმოექწრა.

— არიქა, გოგოებო, მოვიდა კუდა, გამოიქცით ჩქარა — ამუ-
 რებდნენ ერთმანეთს გოგოები და მორბოდნენ გამაღებულნი, მაგ-
 რამ საწუალ ჰატარძალს კაბა ფესებში მოედო და იქვე გაიშ-

ლარტა. შეუდგათ წიოკობა და ალიაქოთი, რადგანაც მორს ვარდნილ ჩისტს ძაღლი სიბრწით მივარდა და ღრღნა დაუწყო.

— ჰაზგამ, შე ოსერო, ჰაზგამ!—უფიროდა წიოკობაზედ გამოსული ნინიკა და თან ბარით ძაღლს შემოდ აკლებდა. გააკდებიან ჩისტი, მაგრამ რა გამოვიდა? ისე იყო დაბრეცილი, რომ არც-კი დაისურებოდა, მაგრამ გოგოებმა როგორც იყო გაასწორეს, დამძვიდებულეებმა უფრო გულიანად ჩამოამხეს თავზედ და ისევე სიცილით შინისაკენ გასწიეს; ამასობაში შინ დარჩენილ მასწინძელს—მათიკოს და იმის დედანს—ხელად საბძელი მოერთოთ, გაეძალათ დიდი ჭილობი, ზედ ლურჯი სუფურა დაეფინათ და შუაში-კი შეფე-პატარმლისაოვის ერთი დამონძილი მუთაქა დაედოთ.

— „აბა, პატარძლო, მიირთვი და ნურასა სჭამ, სომ იცი პატარძალი მძიერი უნდა ივეს—ეს უმრებოდნენ საწყალ პატარძალს, მაგრამ დამძეულნი ისა და თავისი შეფე ისე ხარბად აძლებოდნენ ეველაფერს, რომ სანძი დღის უჭმელი გვერებოდათ.

— აი თქვე უბედურებო, თქვენა! რამ დაგამძიათ ეგრე? ერთი დასე, მისა, მკლებსავით არა თქვლეფავენ. შეშინებულ პატარძალს უეურე, ლამის მეც არ გადამელაპოს, — დასცინოდა გარედ საჭვრიტანიდგან მხეურებელი ვანო, რომელსაც გოგოები გვერდზედ არ იკარებდნენ. უი ქა, გოგოებო, დიურთმა გაცოცხლოთ, პატარძალი გიცოცხლოთ, შეფეც გავინაროთ ჩემ ძარვალში, მაგრამ ერთობ-კი ეველანი მენაცვალენით, — აბრაზებდა გარედან ვანო და ქვით კედელს უბრახუნებდა.

— დაიკარგე აქედან, ბიჭო, შე უსინდისო, თორემ ახლავე დედანემს დაუძახებ. — უჯავრდებოდა მათიკო და თან გარედ გამოსავარდნელად იწეკდა.

— წაყალ მამ-არა და მაკჯოჯოების ცქერით დავიღლი თვალემს—სუმრობდა ვანო და ახლა სიმღერითაც შეამკო ჩვენი პატარძალი:

პატარძლო პატარაო,
მასხარა ხარ სხვა არაო!

— აი შე სიუძე შავო, შენა, არც მანდ უსვენებ საწუგარს გოგოებს? გასწი, დაიკარგე მანდედან, თორემ თუ მანდ მოვედი, სიცოცხლეს გაგიძწარებ!.. გამოუვარდა დერეფნიდან ვანოს დედა და ჯოსით ქვემოდ გამოიგდო.

სადილს შემდეგ სტუმრები ვენახში კაკალ-ქვეშ შეინატიყეს და ახლა ლეკურიც გაჩაღეს. ხელად მოარბიენეს გვერდ ჩაუხრე-

წილი დაირბ და ლიხას ახალი წიკწიკა მუხიკა და უნდა გენახათ გაუთავებელი მათი ცეკვა!

ის იყო მეფემ სამჯერ კაცურად სამოუარა, როდესაც გოგოებს შორიდგან დიაკვნიანთ მარუსას და ქალაქელ ლამას ქალს თვალი შეასწრეს და ერთმანეთი მიჩაუქეს:

— უი რა ლამაზია, რა მორთულია ის წვეული; შესე, რა ნახად მოდის... დაიწეს ჩურჩული გოგოებს და ხარბად ეურება დაუწეს.

— აკი არა გვეადრულობდა ის მარუსა თავის სტუმრითა, რაღას მორბიან? იცი, ქალო, გუშინ შე და სონას დაგვირდა, ჩვენსა მოდით და გაგაცნობთო. მივედით, ქალო, და თვითონ-კი ჯანდაბას წახულიყვნენ. ვითომ რა თავს იღებენ, ბუტბუტება მათიკო და თან კაბას ისწორებდა.

მარუსა გოგოებს მიესალმა და ჰკითხა: რაღას განსუქეთ, ქალო, ლხინი, დაუკარით რაღა, ჩვენცა ვნახოთ...

გოგოებს სირცხვილის გამო ვერაფერი მოეხერხებინათ. ახლად მოსული ქალი-კი უურადლებით და თამამად ათვალიერებდა დაფლეთილ ჰატარძალს და სიცილს ძლივს-ღა იკავებდა. უცინებოდანთ აკრუდვე დანარჩენ ბავშვებსაც და ფსუკუნით ერთი ერთმანეთს ეყარებოდნენ. სუთი წლის ჰატარა ჩატუქნი უღლი თეკლე, რომელიც აქამდის თამაშობას არავის აცლიდა და თამაშობის დროს ფეს-ქვეშ ედებოდა, ახლა ცოტა განსჯედ გამდგარიყო, ჰიროში სწლოკი თითი ჩაკლა და სუფთად ჩაცმულ ლამაზ ქალს თავით ფენამდინ დაშტერებით ათვალიერებდა.

— დაუკარი, თიკო, ეგ დაირა, რაღას განსუქრე, ჩვენი მოსვლა გეწეინათ, თუ რა არის?

— რა სათქმელია, თქვენი მოსვლა-კი არ გეწეინა და, რა ვიცი, დავიღალენით. დიდი ხანია, რაცა ვთამაშობთ.

— დაუკარ რაღა, რას იბრანჯები, მებათ-კი არ იციან თამაშობა— წამოიძახა უონაღად მეფემ და მუსიკას სელი წაავლო.

— უი, მეფე მუსიკას უკრავს— ხარხარებდნენ გულიანად გოგოები; მეფის მებალათით გამამაცებულმა სონამ სედ დაირაც მოაუოლა, და განაღდა სელ-ახლად ლხინი. ქალბქელ სტუმარს ცოტა დაუახლოვდნენ და ისე აღარა რცხვენოდანთ და არც კრიდებოდნენ, როგორც ნახევარ სათის წინად. ბევრმა მათგანმა გამოჰკითხა და დაწვრილებით შეიტყო, რომ ელენე (ანე ერქვა ქალბქელ ბავშვს) სამსახურის კაცის შვილი იყო და ამიტომ სოფელში მარტო დედით მოსულიყო სასაფსულოდა.

— ტაში, გოგო მათიკო, რა უურები სამოციერია,— ეუბნებოდნენ გოგოები იმ დროს, როდესაც ღისამ თამამად ჩამოუარა ლეკური და ელენეს თავი დაუკრა. ელენე ცოტა არ იყვეს განითლდა და უკან დახევით უარი უთხრა:— გამაღობთ, მე ჩემს დედას არ მითამაშნია, არ ვიცი...

— შენ გენაცვალე, ითამაშე, როგორ არ გეცოდინება,

ოდონდ ითამაშე და რაც კინდა მერე ის გვიყავი, — ესევე სონა და თან ხელათ წრეში ეწვეოდა.

— არ ვიცი, ღმერთმანი, თორემ რატომ არ ვითამაშებ. აი სხვა თამაშობაში დიდი სიამოვნებით მივიღებ მონაწილეობას, მაგრამ ეგ ცეკვა-კი სრულებით არ მესერება.

ამ სიტყვებმა ზოგიერთი დაარწმუნა, მაგრამ ბევრმა მათგანმა-კი ამპარტავნობაში ჩამოართვა და კიდევ იწეანა. მაგრამ მათ წუენსაც ძალე მოელა ბოლო, როდესაც ელენე კეკელულებაში და მრავალ ამ-გვარ თამაშობაში ჩაერიბ და თამაშობას იკონებდა თითონაც.

— უი, რა კარგი გულისა უოფილა, რა უონალიც არის, ნეტავი მავის დედას — უიქრობდენ გოგოები და დასვენების დროს ხან კაბას უთვალეურებდენ, ხან ფესსაცმელს.

— იცით, რა გითხრათ, მოღით და ეხლა უუმბარობა ვითამაშოთ. ჩვენ, ქალაქში, სძირად ვთამაშობთ სოლმე და ბევრსაც ვიცინით — ურჩია ელენემ და დაბრიგა, როგორც უნდა მოქცეულიყვნენ ბავუკები: — ნინო, შენ როგორც ეველახედ ჩასქელებული, ვითომ ბუი გენერალი ხარ და შენთვის მიდინხარ ჯარის დასათვალეურებლად. აის უონალი მათიკო და სონა — უუმბარების მსროლელნი ღობეს ამოფარულები ან ჩხირს, ან ჰატარა გოროხს ესურბან. ჩვენ კიდევ ჯარის კაცები ვიქნებით: რა ხმის უმფროსად ძალბლი ნატო ამოვირჩიოთ. უუმბარის ხმა-სედ ჯარს თოფებით ხელში გამოგვიწვევენ.

— მშენიერი იქნება, დაეთანხმენ გოგოები და ამორხეული გენერალი კაკალთან გაბგდეს. თითონ, როგორც ჯარი, ჯოხებით ხელში ვაზებში დაიმბლენ, მათიკო და სონა-კი ღობეს ამოფარენ. შემდეგ გენერალმა დონჯით წუნარად, როგორც ელენემ ახწავლა, ბილიკსედ ამოიარა თან დასორსოლავებულ კაკოის ფოთოლს ძალსე წუნინდა ჰაპიროხის მაკიურად.

— ბუ! ბუ! შესძასეს ჰატარა ტერორისტებმა და სწავალ გენერალს ტიტველა სქელ კანჭებში გოროხები უთავაზეს. გე-

ნერალმა ერთი-კი მიამხნა, — გაგისმეთ სელებიო! და, როგორც დარიგებული იყო, იქვე გადაგორდა. ამ დროს გამოცვივდნენ ჯარის-კაცები დაუცნენ გაქცეულ გოგოებს, მაგრამ საუბედუროდ რაზმის უმფროსს ფესში ევალი შეერჭო და ამხანაგებს ჩამორჩა.

— მოიცათ, სად კარბისართ? დამიცადეთ რაღა, თუ უმფროსი ვარ! უევიროდა იგი, მაგრამ ვეირილისა და კიკინის გამო მისი ხმა არავის ესმოდა. კარბოდნენ ქვემოდ წული-საკენ, სადაც მათიგო და სონა ერთს ვილაც უცნობ ცხენოსანს შეეწერებინა და რაღასაც ჰკითხავდა.

ის აყო ჯარის წამოეწიათ კიკინით, როდესაც უცნობმა უბი-ღვან ქაღალდი ამოიღო და ზედ წარწერილი გვარი წაიკითხა.

— ეკ ჩვენა ვართ, — უპასუხა კასარებულმა ელენემ და ხელი გაუწოდა ჩამოსართმევად: — მოიტა, ვიცო მამიხემის წერილი იქნება, ქაღალქიღვან იმდღესაც ეგრე მოგვიტანეს, — განაგრძო ელენემ და თან თვალები სისხარულით გაუბრწყინდა.

— არა, მე მივიტან — დინჯად უპასუხა უცნობმა და იკითხა, სადა დგესართო.

ელენეს უნდოდა, წინ გასძლოლოდა, მაგრამ გოგოებმა არ გაუშვეს, მხოლოდ მის მაგივრად მარუსა გაჰყავნეს.

— სომ სულ ერთია, მამის ამბავს მალე გავიკებ და ჯერ, ხე მო ელენე, ეს თამაშობაც გავათავოთ, — ესკეწებოდნენ გოგოები და ახლა-კი კაბედულად ესვეოდნენ.

დარჩა ელენე, მაგრამ გული სასწლისაკენ ეწეოდა და სწორედ იმ დროს, როდესაც წასვლა განიძრახა და ის იყო უნდა გამოსთხოვებოდა კიდეც, დაინახა თავ ჩალუნული და აწითლებული მარუსა. მარუსამ თვალი მოარიდა და იქვე მდგომ მათიგოს ეურში რაღაცა ჩასწურჩულა. მათიგომ თვალები დააჭეიტა, ტუჩები მოიკვნიტა და ახლა სონასაც ხუმად გაუძეორა. მალე ეველა გოგოებმა შეიტვეს ეს საიდუმლო, მხოლოდ ცდილობდნენ ელენესათვის არ შეეძნევიებინათ და ამის გამო უფრო ნაზი აღურსით სვეენა დაუწვეს.

უკვე ბინდდებოდა; კარდა ამისა ელენე მაინც ამჩნევდა მათში ცვლილებას, გულიც რაღასაც უთხრობდა და ვეღარ მოითმინა.

— დროა, მარუსა, მინ წავიდეთ, თორემ დედა გამიჯანსაღებს რდემა. უთხრა ელენემ და საჩქაროდ გამოეთხოვა ქალებს. დიდი ხოხქოლი და ოხვრა შეუდგათ გოგოებს მის წახელის შემდეგ:

— უი, საწუბლი ქალი, რას მოიფიქრებდა, თუ უეცრად ეგეთი უბედური შეიქნებოდა! დასწუეკლა ღმერთმა, ეშმაკად არ ამოიწინა ვე ოხერი თამაშობა!

— დაიცა, ქალო და ვის უსროლია მერე მაგის მამისთვის ეუმბარა?

— არა, ადამიანო; მაგის მამისთვის-კი არ უსროლიათ, ან ვის რას დაუშავებდა საწუბლი კაცი? თურმე დილით სამსახურში რომ მიდიოდა, იმ დროს გამეღელ საზინადარისთვის ეუმბარა უსროლიათ მმარცველებს და სსკებთან ერთად საწუბლი კაციც მოჭეოლიათ... ფულიც თურმე ბევრი წაუღიათო.

— უი, საწუბლი და უბედურ ვარსკვლავსედ დაბადებული, — ვიშ-ვიშებდნენ გოგოები და მთელი დღე სიცილე სარწარით დაღლილები ასლა მწარედ-და ოხრაუდნენ.

ცქვიბი.

ცრუ მკითხავი

(თარგმანი)

— ეჲ ერთი ღარიბი და მასთან დიდად ეძმაკე გლეხი, მეტს სასყელს „სარა-ბუსას“ ემასოდნენ. ერთს დედა-კაცს მთელი თოფი ტილო მოჰჭარბა და თივაში დამალა; თან ხმა დაეარა, მკითხავი ვარ, დანაკარგს ვიპოვიო...

მივიდა მასთან დედაკაცი და სთხოვა, მკითხე, ტილო დაგკარგეო.

— სამკითხაოს რას მომცემ? ჰკითხა გლეხმა.

— ერთს ფუთს ფქვილს და ერთს გირვანქა ერბოს, უთხრა დედაკაცმა.

— კარგი! დასთანსმდა გლეხი.

დაიწყო ტუჩების ცმაცუნე, ვითომც მკითხაობდა და უთხრა ტილოს ჰატრონს: „წადი და თივაში იპოვი ტილოს!“ მართლა და გადასწიეს თივა და იპოვეს შიგ შემაღული ტილო.

სამი დღის შემდეგ ერთმა თავადმა დაჰკარგა ცხენი: მკითხავმა ეს ცხენი ხუმად წაიყვანა ტყეში და სესე მიაბა. თავადმა, ბევრის მებნის შემდეგ, მკითხავს მიმართა და აკითხვინა. გლეხმა უთხრა: „წადით ჩქარა ტყეში, ცხენი იქ არის სესედ მიბმულიო!“ მართლა და ცხენი იქ იპოვეს სესედ მიბმული და ჩვენი ცრუ მკითხავი ფულებით დასახუქრეს. ამის შემდეგ ჩვენს „სარა-ბუსას“ კიდევ უფრო გაუვარდა მკითხაობაში სასყელი. ერთს მეფეს დაგკარგა მკირფანი ბეჭედი; ბევრი ეძებეს, მაგრამ ვერ იპოვეს. ბოლოს, მეფემ გაჰგზავნა იმ მკითხავთან კაცი, — დაუეოვნებლივ აქ მომიყვანეთო. „აი ესლა გამიწერა ღმერთი და დავიღუპე,“ ფიქრობდა გლეხი — როგორ გავიგო, სად ჩაიუღანა ბეჭედი; ვინ იცის, გაჯავრდეს მეფე, გამიგოს ეძმა-კობა და ვირის აბანოში ამომხეოფინოს თავი!“

— გამარჯობა მკითხვეო! უბრძანა შეფემ. აბა, მიკითხე და გაიგე, სად არის ჩემი ბეჭედი? ბეჭედს მიპოვი, დაგასაჩუქრებ; თუ არა და შენმა თავმა იცოდეს და ჩემმა სძალდა.“

მეფემ განკარგულება მოახდინა, მკითხავისათვის ცალკე ოთახი მიეცათ; „თუ უნდა მთელი ღამე იფიქროს და დილას ეგელაფერი შემეტყობინოს!“ ბრძანა მეფემ. შეიყვანეს მკითხავი ერთს ოთახში და დასტოვეს. საწვალდი ჩვენი ხარბიუსა ზის მარტო ოთახში და ფიქრობს: „ტყვილად არ უთქვამთ, სიცრუეს ბოლო არ აქვსო, ისეა ჩემი საქმე. რა ზისუსი უნდა მივცე სვალ მეფეს? არა, მე ისევ სხვანაირად უნდა მოვიქცე: დადგებ თუ არა შუა ღამე, აქედან გავიპარები; დროსაც მამლის უივილი გამაგებინებს; მესამედ იუივლებს მამალი და მოვუკურცხლავ კიდევ და თავს ვუშველი.“ ბეჭედა საძს მეფის მოსამსახურეს ჭქონდა მოპარული: ხელზედ მოსამსახურეს, მხარეულს და მეეტლეს. დიდს ფიქრში ჩავარდნენ ქურდები მან შემდეგ, რა რომ მკითხავი მოიყვანეს დანაკარგისა და ქურდების საზოგადოდ. „რა ვქნათ, სად წავიდეთ და სად გადავიკარგოთ? ეუბნებოდნენ ერთმანეთს. „რომ გაიგოს იმ მხვანებულმა მკითხავმა ჩვენი დანაშაული, ხომ ეგელას სიკვდილი მოგველის? მოდი, უური დაუგდოთ, გავიგოთ, რას ფიქრობს ის მკითხავი. თუ შევიტყუთ, რომ ჩვენსე აქვს აზრი და გუმანი, გაუტყუდეთ და ვთხოვოთ გვაპატიოს; და თუ არა, ნუ გაუძვლავნებთ.“ წავიდა ზირველად უურის დასაგდებლად ხელზედ მოსამსახურე. მივიდა თუ არა კარებთან და ჩუმად შეიჭვრიტა სარკმლიდამ, მამალმა ზირველად იუივლა. კლესმა გაიგონა მამლის უივილი და სთქვა: „გმადლობ შენ ღმერთო, ეს ერთი!“

ქურდი შიშმა აიტანა და ფეხ აკრეფით უკან დაბრუნდა თავის ამხანაგებთან.

— რაღა გითხრათ, ძმებო! მე კიდევაც მიცნო. მიუვლი კარებთან თუ არა, წამოიძახა; „გმადლობ შენ ღმერთო, ეს ერთიო!“

— მოიცათ, მე წავაბლ! სთქვა მეეტლემ და გაეშურა კარებისაკენ. მივიდა თუ არა იმ ოთახთან, სადაც მკითხავი იყო, მაშაღმა მეორედ ივივლა.

— ღმერთო მიძველე! ესეც მეორე, დამონა კიდევ ერთი და თავს ვუშველი—წარმოსთქვა გლეხმა. მეეტლეს ევლამი მოკბჯინა სული შიშისაგან და აშხანაკებთან გაეშურა.

— მეც მიცნო, ძმებო!—წარმოსთქვა შემინებულმა მეეტლემ.—როგორც მიველი კარებთან, მაშინვე წამოიძხა: „ესეც მეორეო!“

— თუ მეც მიცნო, სთქვა მზარეულმა, მაშინ ჩვენი საქმე წასულია და გაეშურა ეურის დასაგდებლად. მივიდა კარებთან თუ არა მზარეული, მაშაღმა შესამედ ივივლეს.

— ესეც შესამე! სთქვა გლეხმა და მოემზადა განსაქცევად. გააღო კარები... ქურდები შეეხეხნენ და თავიანთი უბედურება აღიარეს, თან შევევდრნენ, ნუ დაგვლუპავ, ნუ გტყვი მეფეს, რომ ბეჭედი ჩვენი მოპარულია, გვაპატიე, მაგლიაო“. ამოიღეს ბეჭედი და მკითხავს გარდასცეს. გლეხი შეჩერდა და თავმოძწონედ წარმოსთქვა: არა, მე თქვენი გამეღავენება არ მქონდა სასჯედი და კიდევაც მოვიფიქრე, როგორ უნდა მოვიქცე; ფიქრი ნუ გქნებათ, ეს ერთი მიპატიებია, მხოლოდ მეორედ-კი მიფრთხილდით. წადით და ეს ბეჭედი დიდი დარბაზის ჭერში ჩასჭედეთ. გათენდა დილა და გლეხი თამაშად წარსდგა მეფის წინ.

— რა ჭქენი, მკითხავო? როგორ არის შენი საქმე?

— ვიპოვე, ხელმწიფე, დიდის ფიქრის შემდეგ,— მოახსენა თავმოძწონედ გლეხმა. თქვენი ბეჭედი დიდ დარბაზის ჭერში გასლავთ ჩაჭედილი“. ასწიეს ჭერის ფიცარი და იქიდან ამოიღეს ბეჭედი.

მეფემ დიდად დახასრუქრა გლეხი და ბრძანა კარგად გამახინძლებოდნენ. სახამ მკითხავი საუსმეს შექცეოდა, მეფე ბაღში გავიდა გასასვირებლად; შვეიდა თუ არა ბაღში, დაინახა და დაიჭირა „ხარა-ბუსა“; გამობრუნდა მაშინვე და გლეხს

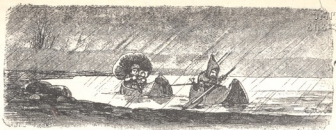
მიძრთა: „აბა, მკითხავო, ერთი კიდევ დამიბტკიცე, რომ შენ მართლა შესანიშნავი მკითხავი ხარ. გამოიცან, რა მაქვს მუჭაში? გლეხს შიშის ოფლი დაასხა და თავისთვის წაიღუღლუდა:

— ესლა-კი გაგაბეს ჩემო „სარა-ბუსავ“! მეფემ მოჭკრა თუ არა უური ამ სიტყვებს, წამოიძახა: ეოჩად, გლეხო! სწორედ სარა-ბუსა დავიჭირე,“ მეფემ გამოუშვა მწერი. მკითხავი უფრო მეტად დაასახუქრეს და გაისტუმრეს.

ამის შემდეგ ცრუ მკითხავის სასული უფრო გაითქვა, მაგრამ მან სრულებით დაანება თავი ამ სელობას. ეშინოდა, არ დამიჭიროს და არ გამოქვადუნდეს ჩემი ცრუ-შენტელაობაო.

სვ. გოგლიჩიძე.

სიმ-ჩენი

(კორეული ზღაპარი)

ს იმ დროს მოხდა, როდესაც იაპონიელები ჯერ არ მოსულიყვნენ აწინდელ ალბაკს და როდესაც ბუდ-დის ბერებს თავისუფლად შეეძლოთ მონასტრიდან გამოსულიყვნენ და სწვევოდნენ ვისმე სტუმრად.

ამ დროს სამეფო სან-ნარამი ცხოვრობდა ერთი ღარიბი უსინათლო, სახელად სიმ-ჰოისი თავისი ცოლით კვანსიტუნით. შვილი არა ჰქვავდათ და ეს იყო მათი სავაგლასო. ამიტომ ორივეს ძალიან გაუსწრდათ, როდესაც კვანსიტუნს ქალი გაუჩნდა. ქალს სიმ-ჩენი დაარქვეს. ბედნიერებას უბედურობაც მოჰქვია: რვა დღის შემდეგ კვანსიტუნი გარდაიცვალა.

მოსუც ბრძანს დაჰქვავდა თავისი ქალი კარი-კარს და მუ-მუს აწოვინებდა. ასრე გამოზარდა სიმ-ჰოისმა თავისი ქალი. სიმ-ჩენი რომ წამოიზარდა, მსეთუნახავს დაემსგავსა. ვეკლანი უქებდნენ მოსუცს ქალს.

— მე უსინათლო ვარ და ვერ გამოვიცა, რაზედ შელახა რაკებით — უპასუხებდა სოღმე სიმ-ჰოისი.

ერთსელ გზად მიმავალმა ბერმა მოჰკრა ეური მოსუცის სიტყვებს და ჰკითხა:

— რას შესწირავ დიდებულ ბუდდას, რომ თვალის სინათლე დაგიბრუნოს?

— სამას ტომარა ბრინჯს—უზასუსა სიმ-პოისმა.

— მერე სად იძოვნი მაკდენს, მენ სომ ღარიბი ხარ?!—
გაიოცა ბერმა.

— მე ავასრელებ ნემს სიტყვას, რადგან არ არის ისეთი
კაცი, რომ ბუდღას მოტყუება გაბედოს—უთხრა რწმენით მო-
ხუცმა.

— მამ მოიტანე ბრინჯი მონასტერში და თვალის სი-
ნათლეს მიიღებ—სთქვა ბერმა.

ბერი რომ წავიდა, სიმ-პოისი საგონებელში ჩავარდა: არ
იცოდა, საიდან ეძოვნა დაპირებული ბრინჯი. ჯავრისკან
აღარას სწამდა და სულ მთლად ჩამოხმა.

ბევრი ესვეწა სიმ-ჩენი მამას—მითხარ, რა'სუდ ნაღვლობო,
მაგრამ მოხუცი გადაჭრით უარს ეუბნებოდა. სიმ-ჩენი ტი-
როდა; იმდენი იტირა, რომ იმის ცრემლებმა მოხუცს გული
მოუღებო, შეეცოდა ქალი და ვეველაფერი უამბო. სიმ-ჩენი
დაჭმირდა მამას, რითიქე გიძველიო.

რამდენიქე ხნის შემდეგ, ამ მხარეს მოვიდნენ ვაჭრები, რო-
მელნიც ხანა-სანში აპირობდნენ ზღვით წასვლას საქონლის
სასუიღლად. წასვლის წინედ უნდოდანთ ვეიდნათ ქალი, რომ
ღელვის დროს ზღვისსავის შეეწირათ.

— თუ სამას ტომარა ბრინჯს მომცემთ, მე წამოვალ,—უთ-
ხრა სიმ-ჩენმა ვაჭრებს. ვაჭრები დაუიქრდნენ და ჩქარა დას-
თანსმდნენ. მესამე თვის მეთოთსმეტე დღეს აპირობდნენ ვაჭ-
რები გამკზავრებას, უკანასკნელ ღამეს-ღა ატარებდა სიმ-ჩენი
თავის სახლში, მძინარე მამას თავით უჯდა და სუმად ტი-
როდა. უცბად იმისი ცრემლი სიმ-პოისის ღოუას დაეცა და
გამობღვიძა. ბევრი სვეწნის შემდეგ სიმ-ჩენმა უამბო მამას,
რადაც ტიროდა.

მოხუცმაც დაიწყო ტირილი, მერე წავიდა ვაჭრებთან და
შეესვეწა:

— დამიტოვეთ ჩემი ქალი და წაიღეთ უკან თქვენი ბრინჯი.

— ჩვენ უკვე გავცა საფრთხე მონასტერში ბრინჯი, — უნასუნეს ვაჭრებს. მოხუცმა უარესად მორთო ტირილი.

— რად მინდა თვალის სინათლე, თუკი ჩემი ასული აღარ მკეოლებდა, სომ ისე დავბრძავდი ტირილით.

წასვლის წინედ შეგროვდნენ სიმ-ჩენის შეგობრები იმის განსაცემლად.

— ჩემი ფიქრი ნუ გეჩებათ, — ეუბნებოდა სიმ-ჩენი შეგობრებს — მე სიკვდილისა არ მეძინიან, მე მოხარული ვარ, რომ შემოდინა მამახემს ვეძინავს; ვინაც მე გიყვარვართ, მოუარეთ მამახემს. იმის სიტყვებსზედ ეველამ ტირილი დაიწყო; იტირეს თვით ვაჭრებმაც და კიდევ ბევრი ბრინჯი მისცეს მოხუც სიმ-ჩენისს გამოსაკვებად.

ამის შემდეგ გემი დაიძრა. თავდაპირველად ზღვა წენარად იყო და გემი კარგად მიცურავდა. სძირად გამოჩნდებოდნენ სოფლები მშვენიერი ფერიები და სიმ-ჩენს თავს უქნევდნენ, ძალიან ეცოდებოდათ იგი. სიმ-ჩენიც უქნევდა თავს და ნაღვლიანად ფიქრობდა:

— ჩქარა მეც თქვენთან ვიქნები.

უცბად ამოვარდა ქარიშხალი. ზღვამ ღელვა დაიწყო. მზე თავის ოქროს სასახლეში ჩაიმაღა, დიდი სმაურობით ჰგეტავდა სასახლის ფანჯრებს ბნელ დარბებით. სულ მთლად ჩამონელდა. განრისხებული ტალღების ღრიალი-ღა ისმოდა. სიმ-ჩენმა მოითხოვა ჭურჭლით წვალი და სვენ-სვაძუ ილოცა მესაფრებისთვის, შერე გულად და მოუხლოვდა გემის ნაპირს, დაჭხუჭა თვალები და ზღვაში გადაეძვა.

გულ დაწვეტილი ვაჭრები მოკრძალებით შესცქეროდნენ იმ ბნელ და მრისხანე უფსკრულს, რომელმაც მშვენიერი სიმ-ჩენი შთანთქა.

ძალე გაიღო სასახლის კარი და მშემ ტურფად გამოამუქა თავის აღმსფერ და მოღურჯო კომკებიდან. უხვად ჭყენდა ლაქვარდ ციდან ოქროს ფერ სსივებს მოელვარე ზღვას, რომელსედაც მისრიალებდა გემი.

გავიდა სამი წელიწადი. სიმ-ჩენმა იმდენი საოცარი ცვლილება განიცადა, რომ ნახავი ნახა ზღვის ქვეშედა სამყაროში, რომ დედამიწა სრულიად გადაზვიწვდა.

ერთხელ, როდესაც წვიმის შემდეგ ცისარტყელამ გამოაშუქა, ზღვის მეფემ სიმ-ჩენი ცისარტყელაზედ ჩამოაცურა მეფის ბაღში. ტკბილად ემინა სიმ-ჩენს მეფის ბაღში, როდესაც ახალგაზრდა მეფე მიუახლოვდა. მეფეს ძალიან მოეწონა სიმ-ჩენი, და როდესაც გამოეღვიძა, ჰკითხა:

— ვინა ხარ შენ?

— არ ვიცი — უთხრა სიმ-ჩენმა, რადგან დავიწყებოდა ეველადფერი მიწიერი.

მეფემ სიმ-ჩენი ცოლად შეირთო. ქორწილის შემდეგ სიმ-ჩენს მოაგონდა, როგორ ცხოვრობდა ის ქვეყანაზედ და ეველადფერი უამბო ქმარს. მეფეს გაუხარდა, რომ მხოლოდ ასეა მოაგონდა წარსული: ადრე რომ მოჰგონებოდა, მეფე კანონის ძალით ვეღარ შეირთავდა ცოლად, რადგან სიმ-ჩენი არ ევეუვნოდა დიდებულ ჩამომავლობას.

სელმწიფემ მაიყვანა სიმ-ჩენის მამა თავის სასახლეში. როდესაც სიმ-პოისმა დაინახა თავისი ქალი და სძაზვდაც იცნო, იმის სინარულს საზღვარი აღარ ჰქონდა. სიმ-პოისი დაბინავდა სასახლეში და სამთავრო ტკბილად დაიწვეს ცხოვრება.

6. წინამძღვრიშვილი.

ვისთვის მწიფდება სილი

(ვაგნერისა)

ისთვის მწიფს სეებზე და ბუნქებზე სილი?

„ვისთვის? — რასაკვირველია ჩვენთვის!“ იტყვიან უმაწვილები.

— არა! მცენარენი ამზადებენ სილს ჯერ თავისთვის! სილში ძვეს თესლი. თესლია-შვილი მცენარისა! როდესაც თესლი მწიფდება, შორდება დედა-

მცენარეს და იკვებება ნაყოფით. მაგრამ რადგანაც სეებს და ბუნქნარს ასსია მრავალი სილი, ამით სარგებლობს მშვირი ფრინველი, და ასაზრდოებს თავის ბარტეებსაც. სილი მანაც საკმაოდ რჩება. მარწევი მრავლდება კადაწიფნიდაც, ასე რომ მისი თესლიც რომ არ ჩავარდეს მიწაში, მანაც მრავლდება, და უმაწვილები დაიარებიან ტყეში მის საჭმელად. შავი მოცხარი, მავალი და კოლი ძირიდან იხეთქენ ელორტებს და ისე მრავლდებიან. ტყეში მოიზოვება კიდევ მრავალი სხვა და სხვა სილი, რომელნიც არ არიან ისე გემრიელნი, როგორც სეჟო აღწერილნი. მაგალითად: კუნელი, ასკილი, ჯახველი და კვრინხსი, რომელნიც შეადგენენ ფრინველთა საზრდოს; ამით ვარდა კიდევ არის იმისთანა სილი, რომელსაც მშვირი ჩიტიც არ შესჭამს.

ტვის ნოტიო ალაკებში მოდის მცენარე ჯღარდალა, რომლიდანაც აკეთებენ მწვანე ფერს; ის რომ შესჭამათ, გულის რევა მოცივათ; აგრევე დაკემართებათ, თუ შესჭამთ ჩინსხატას,

რომელიც გარედან ღამასა ჰაირისფერი და შიგნით-კი თქრო-
სავით უკითხვია. არ იმწყევებ აგრეთვე წითელი მადლეურძენა,
და ურთხლის წითელი ნაყოფი, რომელნიც საწამლავეებია
და ჰირში ბებერებს დააერის. არც ნიუკა იწყევებ; ის გორგა-
ლივით ჰკიდია შტოებს, როდესაც მისი ისარივით დიდრონი
ფოთოლი მცენარეს უკვე შემსძარი აქვს და ჩამოცვიუნული.
საწამლავეთ ვეზვის-ფუნაც; მისი ხილი შავია და ცუდი სუნის
სდის. ტეიან შთებსე მოდის სებალასაც, რომელიც არ უნდა
მოსწვევიტოთ; თუცა ექიმები მისგან ამხადებენ წამალს, მაგრამ
კარგა მეოფ კაცს-კი მოსწამლაუს. თქვენ გაქვთ საკმაო ტეის
ხილი: გოდორა მარწუვი, მავუბლი, მოცვი, ჟოლი, ჯახველი,
მოცხარი და კინკრუვა, ამის გამო სხვას ნულარ მოსძებნით და
ჰირში არ წადიოთ, რაც საჭმელი არ არის.

ანატასია ამილახვრისა

სახუმარო ამოცანა

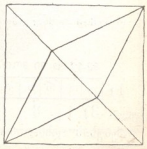
იყო ორი მეგობარი. ორივეს თითო ისეთი ზანტი ცხენი ჰქუდავდათ, რომ ადგილიდან ძლივს დასძრავდით. ერთხელ ზირობა დასდევს, ცხენები გავაჭენოთ და ვინიც უფრო ზანტი გამოდგეს და უკან ჩამორჩეს, სანამლეგოც იმისი იყოსო. მივიდნენ დასაწყისს ადგილზედ, მაგრამ არც ერთს მათგანს არ უნდოდა, ზირველად გასულიყო ბინიდან, რადგან მეორე უკან ჩამორჩებოდა. დიდხანს აფიქრეს, როგორ მოქცეულიყვნენ, მაგრამ ვერაფერი მოიკონეს. ბოლოს ერთმა მოხუცმა გაიარა ამით ახლო. ამხანაგები მიუბრუნენ და რჩევა ჰკითხეს; მოხუცმა რაღაც უთხრა ორივეს და იმათაც დაუჯერეს: გააჭენეს ცხენები რაც ძალი და დონე ჰქონდათ, აღარ იცოდნენ, რომელი რომელს გაასწრობდა; ზირობა-კი ისევ ის იყო, რომ სანამლეგო უკან ჩამორჩენილის ცხენს უნდა რეგებოდა.

რა უჩურობდა მოჯირითეებს მოხუცმა?

დიმ დეკანოზიშვილი.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

ერთი კვადრატის მოსმით შემოხაზეთ შემოდ მოყვანილი ფიგურა ისე, რომ ერთ და იმავე სახესუდ ორჯელ არ გაუსკათ კვადრატი.

ა მ რ ც ა ნ ა

მკერვაღას მიუტანეს 30 არშინი მუდი. ეოველ დღე თითო არშინს სჭრიდა. რამდენ დღეა დასჭრიდა მთელ მუდს?

გ ა მ რ ც ა ნ ა

ეს ტურუა სული რა არის,
ტუფი ასხია ვეფხვისა,
სასახლე კარგი უდგია
ვერც ცეცხლი დასწვამს მესისა,
ვერც სუნი მიედინება,
თივა-ბჰისა და ჩალისა.

გ. ი. ლომიძე

რ ი ბ უ ს ი

მე-16 №-ში მოთავსებული ამოცანის აღსნა:

გამოცანის აღსნა: 1) ცოპი
2) კარავი.

რეზუსის აღსნა: ცხვირი ისვინე.

0 0	0	0
0	0 0	0
0	0	0 0

მე-17 №-ში მოთავსებული ამოცანების აღსნა:

1)

რ	ა	რ	ი	ე	ლ
---	---	---	---	---	---

 მე-7 (ცარიელია 2) ჰირდა-
(ცმულა, 3) 1 გ. 3 გ. 9 გ. და 27 გორ.

რეზუსის აღსნა: რომელი საათია.